

Delgivningar 2024

7

2024SOCN19

Kartläggning brottslighet Härryda kommun

Innehåll

Sammanfattning av lägesbild Härryda kommun	3
Inledning.....	4
Metod.....	4
Om Härryda kommun	5
Kartläggning av brott.....	6
Upplevd trygghet – självrapporterad utsatthet och oro för att utsättas för brott.....	14
Sexualbrott	18
Våld i nära relation och hedersrelaterat våld.....	19
Unga och brottslighet	20
Alkohol och narkotika.....	23
Näringslivets utsatthet för brott	24
Välfärdsbrott.....	24
Summering och kommande steg	25
Källor och förteckningar	27

Sammanfattning av lägesbild Härryda kommun

- Härryda kommun har lägre antal anmälda brott per 100 000 invånare jämfört med snittet för Göteborg, Region Väst och nationellt i Sverige.
- Antalet anmälda brott har varit relativt konstant över en tioårsperiod i Härryda kommun, med undantag för 2019 som var ett år med färre antal anmälda brott. Den vanligaste kategorin av anmälda brott och den kategori som har ökat mest är bedrägeribrott.
- De flesta brotten anmäls i de större postorterna Mölnlycke och Landvetter. När befolkningmängden beaktas, är det i postorten Härryda som flest brott anmäls.
- Oron att utsättas för brott har minskat i Härryda kommun över tid. Trots detta är oron generellt sett något högre jämfört med Västra Götalands län och hela Sverige. Även vid intervjuer framkommer det att invånare i kommunen upplevs oroliga för att utsättas för brott.
- Mellan 2013 och 2021 ökade antalet anmälda sexualbrott, men sedan 2021 har dessa brott minskat. Den självrapporterade utsattheten för dessa brott speglar antalet anmälningar.
- Företag i Härryda kommun upplever att de påverkas generellt mindre av brottslighet och otrygghet jämfört med genomsnittet i Sverige. Resultatet har dock gått ner de senaste åren, medan resultatet på nationell nivå har ökat.
- Våldsbrott är det vanligaste brottet bland ungdomar. Förutom våldsbrott är tillgrepp i butik vanligt för ungdomar mellan 0–14 år och narkotikabrott för ungdomar mellan 15–18 år.
- Antalet anmälda brott avseende våld i nära relation och hedersrelaterad brottslighet upplevs som högt av kommunens representanter. Mörkertalet antas vara högt, det är därför svårt att få en korrekt bild av omfattningen.
- Härryda kommun arbetar med att ta fram rutiner kring hantering av välfärdsbrott mot kommunen. De vanligaste bidragsbrotten har tidigare varit mot Försäkringskassan, Arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingen men under 2023 var det flest anmälningar mot PPM, CSN och migrationsverket.

Inledning

I enlighet med lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete¹ har alla kommuner ansvar för att ta fram en lägesbild över brottsligheten inom kommunens geografiska område. Lägesbilden ska innehålla en kartläggning av brottsligheten, dess omfattning och konsekvenser, annan information av betydelse i sammanhanget, och en analys av kartläggningen och informationen. Kommunerna ska sedan, med lägesbilden som underlag, besluta om en plan för vilka åtgärder som kommunen avser att vidta för att förebygga brott.

Denna rapport syftar till att genom en kartläggning skapa en nulägesbild i rapportform över brottsligheten i Härryda kommun. Rapporten ska ligga till grund för framtagande av ett förslag på en åtgärdsplan, allt i enlighet med lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Kartlägningsarbetet görs på *grundläggande nivå* i enlighet med Brottsförebyggande rådets (BRÅ) skrift Kartläggning och lägesbild i lokalt brottsförebyggande arbete². Skriften beskriver hur kartläggningar kan genomföras och hur lägesbilder för lokalt brottsförebyggande arbete kan tas fram.

För att genomföra kartläggningen har sektorn för socialtjänst i Härryda kommun upphandlat konsultföretaget Ekan Management. Uppdraget består av att genomföra kartläggningen och att redovisa denna i en rapport. Rapporten ska ligga till grund för arbetet med åtgärdsplanen. Då brott samt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete sker kontinuerligt ska denna rapport ses som ögonblicksbild från mars-maj 2024 då rapporten har tagits fram. Lägesbilden är problemorienterad och rapporten syftar primärt till att beskriva och presentera nuläget snarare än att hitta bakomliggande problem eller förslag på lösningar.

Metod

Kartläggningen har genomförts utifrån *grundläggande nivå* i BRÅ:s skrift Kartläggning och lägesbild i lokalt brottsförebyggande arbete. Arbetet har sedan gjorts med utgångspunkt i BRÅ:s digitala stöd för genomförande, steg 2 – egna förberedelser³.

Statistikinsamlingen har gjorts genom inhämtning av offentlig statistik från BRÅ, polismyndigheten, SCB, NTU, MUCF samt VGR. Som komplement till statistiken har semistrukturerade intervjuer genomförts med olika roller inom Härryda kommun samt med relevanta externa aktörer. Rollerna valdes ut i dialog mellan styrgrupp och Ekan. Totalt har 13 personer intervjuats. Syftet med intervjuerna har dels varit att hitta områden som är relevanta för Härryda kommun, dels för att ställa frågor om den statistik som inhämtats. En mindre omvärldsanalys har genomförts där Ekan tagit del av andra kommuners kartläggningar av brottslighet för att hitta goda exempel.

Slutligen har även ett antal avstämningsmöten genomförts med styrgruppen där delresultat har presenterats och diskuterats.

¹ [Lag \(2023:196\) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

² [Kartläggning och lägesbild i lokalt brottsförebyggande arbete \(bra.se\)](#)

³ [Ta fram en kartläggning och lägesbild - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#)

Om Härryda kommun

Härryda kommun är belägen i Västra Götalands län i Sverige och har en befolkning på cirka 40 000 invånare⁴. Kommunen präglas av en blandning av både stadsmiljö och landsbygd där 90 procent av befolkningen bor i tätorter och 10 procent bor i glesbygd. Kommunen har närhet till Göteborgsregionen och Landvetters flygplats, vilket ger en god tillgänglighet för både invånare och besökare.

Figur 1: Karta över Härryda kommun, Google maps

En av kommunens främsta kännetecken är dess närhet till naturen, vilket lockar både bofasta och turister året runt. Som en del av Göteborgsregionen finns det ett stort utbud av aktiviteter och sevärdheter. Många besöker kommunen för att njuta av dess vackra natur, vandringsleder, och sjöar, medan andra lockas av kulturella evenemang och festivaler.

Kommunen fungerar som en viktig transportnod med närhet till Landvetters flygplats och goda kommunikationer till Göteborgsregionen via väg och järnväg. Detta gör Härryda kommun till en attraktiv plats för både boende och företagande.

I kommunen bor det ungefär lika många kvinnor som män. 25 procent av befolkningen är i åldern 0–17 år, 58 procent av befolkningen är i åldern 19–64 år och 17 procent är 65 år och äldre. 18 procent av invånarna har föräldrar som båda är födda utanför Sverige. 4 procent av invånarna har utländskt medborgarskap.

Medelinkomsten i kommunen är 469 800 kronor, jämfört med rikets 393 500 kronor (2022). Invånarnas medelålder är 40 år, jämfört med rikets 42 år (2023). 50 procent har en eftergymnasial utbildning, jämfört med rikets 41 procent (2022). Personer (16–65 år) som aktivt söker arbete samt personer som deltar i arbetsmarknads- och utbildningsprogram är 2,3 procent jämfört med 6,6 procent i riket.

⁴ [Statistik - Härryda kommun \(harryda.se\)](https://www.harryda.se/statistik)

Kartläggning av brott

Anmälda brott

Brottsstatistiken utgår från anmälda brott och syftar till att ta reda på ifall brott ökar eller minskar över tid. Det är dock viktigt att komma ihåg att brottsstatistiken endast fångar upp de händelser som faktiskt rapporterats och registrerats av offren eller andra involverade parter. Därmed kan den inte erbjuda en fullständig bild av all brottslighet som faktiskt sker i samhället, då många brott som begås aldrig anmäls av olika skäl. Andra fallgropar vid tolkning av statistiken är att flera brott kan anmälas vid ett tillfälle, men även förändringar i rättsväsendets organisering.

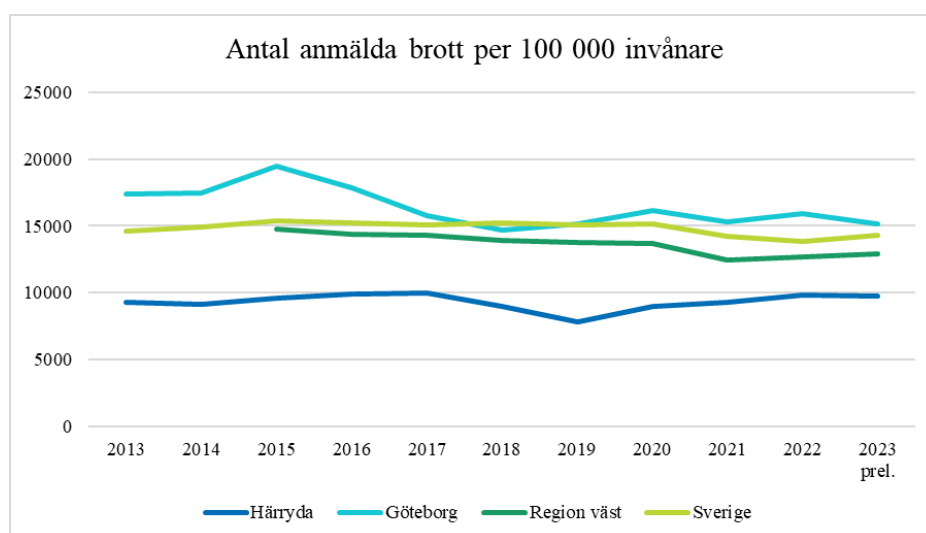

Diagram 1: Antal anmälda brott per 100 000 invånare. Källa, BRÅ

Då polisen omorganiserades till sju polisregioner 2015, från tidigare 21, innehåller Diagram 1 endast data från och med detta år för Polisregion Väst. Härryda kommun har en lägre total brottsnivå jämfört med Göteborg, Region Väst och Sverige som helhet. I jämförelse med Göteborg, den närmsta storstaden, rapporterar Härryda kommun mellan 36–51 procent färre anmälda brott under perioden 2013–2023.

Under perioden 2013–2023 har brottsligheten i Härryda kommun varit relativt stabil. Mellan 2013 och 2017 noterades en ökning på 8 procent, följt av en minskning med 22 procent under perioden 2017–2019. Därefter observeras en ökning på 21 procent mellan 2019 och 2022.

Det högra diagrammet visar en prognos över antalet anmälda brott i Härryda kommun för varje månad under 2024. Det inkluderar också faktiska data för januari, februari och mars 2024, vilket representeras av blå staplar. Prognosen är baserad på anmälda brott under åren 2021 - 2023, där varje månadsvärde för 2024 utgör medianen av tidigare års anmälda brott. Den övre och nedre linjen i diagrammet markerar normalspannet för det förväntade antalet anmälningar, vilket hjälper till att identifiera månader där faktiska anmälningar avviker från det normala.

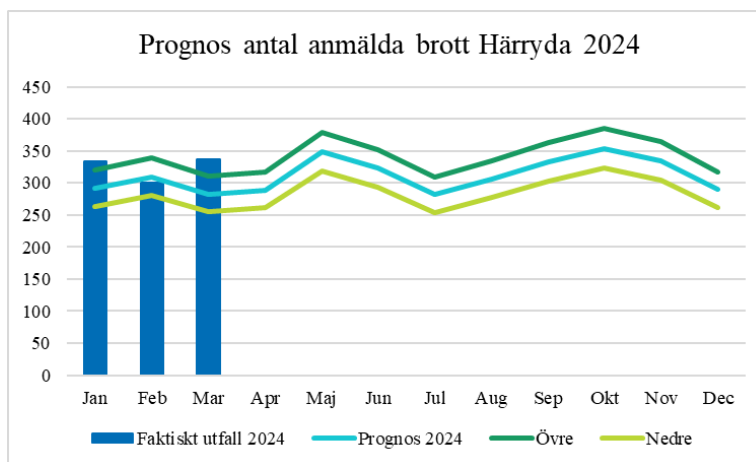

Diagram 2: Prognos antal anmälda brott Härryda 2024. Källa, BRÅ

Under de första tre månaderna av 2024 visar diagrammet att anmälningarna i januari och mars ligger över det förväntade normalspannet, vilket tyder på ett ovanligt högt antal anmälningar medan februari ligger inom normalspannet. Prognoslinjerna för resten av året förutsår en variation i spannet 250–390 brott per månad, med toppar i maj och oktober. Prognosen kan göras för enskilda brottstyper eller för ett avgränsat geografiskt område, så länge det finns tillräckligt många anmälningar som underlag. Det är ett sätt för att följa upp om exempelvis en förebyggande insats har haft effekt gentemot det förväntade antalet anmälningar som inkommit om insatsen inte hade genomförts.

Totalt antal anmälda brott per postort

I detta avsnitt presenteras statistiken över antal anmälda brott per postort i Härryda kommun. De sju postorterna i Härryda kommun är Hindås, Hällingsjö, Härryda, Landvetter, Mölnlycke, Pixbo och Rävlanda. Var och en av dessa postorter representerar unika geografiska och demografiska förhållanden. Tabell 1 visar hur dessa postorter skiljer sig från varandra över totalt anmälda brott.

	2020	2021	2022	2023	Trend
Hindås	245	238	253	227	
Hällingsjö	149	105	99	67	
Härryda	390	404	367	334	
Landvetter	1219	1116	1450	1430	
Mölnlycke	1773	1926	2047	2066	
Pixbo	36	46	50	31	
Rävlanda	202	228	254	196	

Tabell 1: Totalt antal anmälda brott per postort. Källa, Polisen

I Mölnlycke har antalet brott ökat med ungefär 17 procent över de senaste fyra åren, vilket indikerar en fortsatt trend av ökande brottsaktivitet. Landvetter följer en liknande ökningstrend med en total ökning på ungefär 17 procent. I kontrast till detta visar Härryda en övergripande minskning av antal brott, med en minskning på cirka 17 procent från dess högsta punkt under 2021 till år 2023. Hindås visar en mindre nedgång på cirka 7 procent över perioden, vilket indikerar en relativt jämn brottsnivå. Rävlanda, efter

en initial ökning, noterade en nedgång på cirka 23 procent år 2023 jämfört med året innan. Pixbo uppvisar den största procentuella minskningen på 38 procent från år 2022 till 2023. Slutligen visar Hällingsjö den största minskningen om nästan 55 procent i brottsfrekvens från 2020 till 2023.

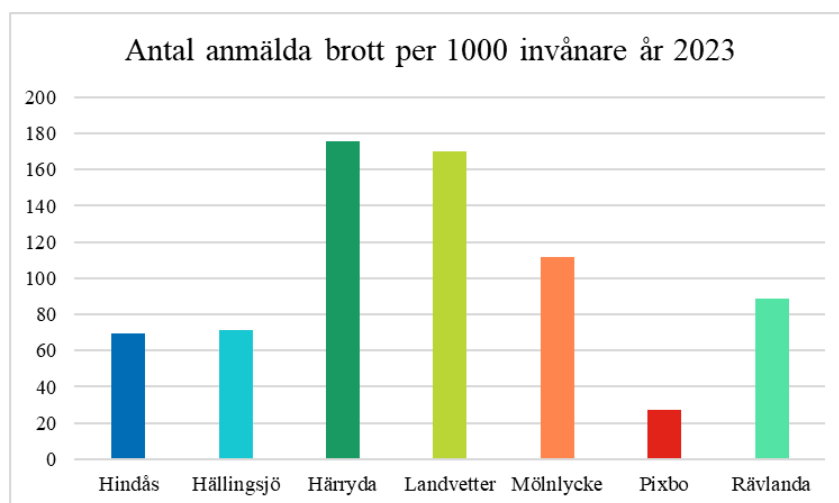

Diagram 3: Antal anmälda brott per 1000 invånare 2023. Källa, BRÅ

I en analys av brottsfrekvensen per 1000 invånare för år 2023 inom Härryda kommun framgår det att variationen i brottsaktivitet är betydande mellan olika postorter, vilket ger en djupare förståelse för de lokala utmaningarna. Diagram 3 visar antalet anmälda brott per 1000 invånare i varje. Härryda uppvisar den högsta frekvensen med 176 brott per 1000 invånare, vilket indikerar en hög nivå av brottslighet relativt till dess befolkningsstorlek. Nära efter Härryda ligger Landvetter med en brottsfrekvens på 170 brott per 1000 invånare. Värt att notera är att Landvetter flygplats ligger postorten Landvetter, och brott som begås där ingår i statistiken för postorten Landvetter. Mölnlycke, som är den mest befolkade postorten, har en lägre brottsfrekvens än Härryda och Landvetter med 112 brott per 1000 invånare. Rävlanda har en brottsfrekvens på 88 brott per 1000 invånare, vilket också är relativt högt med tanke på postortens mindre storlek. I kontrast till detta har Hindås och Hällingsjö brottsfrekvenser på 69 respektive 71 brott per 1000 invånare. Pixbo utmärker sig med den lägsta brottsfrekvensen av alla, endast 28 brott per 1000 invånare.

Anmälda brott per brottskategori Härryda kommun

I avsnittet berörs tio olika brottskategorier; *misshandel, bostadsinbrott, personrån, narkotikabrott, våld i offentlig miljö, tillgrepp mot cykel, stöld ur/från fordon, klotter, skadegörelse och bedrägerier*. Urvalet av dessa kategorier baseras på rapportstöd från Länsstyrelsen Västra Götaland och har utökats med vanliga brottstyper som identifierats av BRÅ. Dessa brottstyper påverkar direkt den allmänna säkerheten och känslan av trygghet i kommunen. Statistiken över tillgrepp mot cykel, stöld ur/från bil, klotter och skadegörelse kan ses som relativt säker eftersom dessa brott oftast leder till anmälningar till försäkringsbolag och att en polisanmälan då måste upprättas. Däremot är statistiken över narkotikarelaterade brott osäker eftersom mörkertalet är stort.

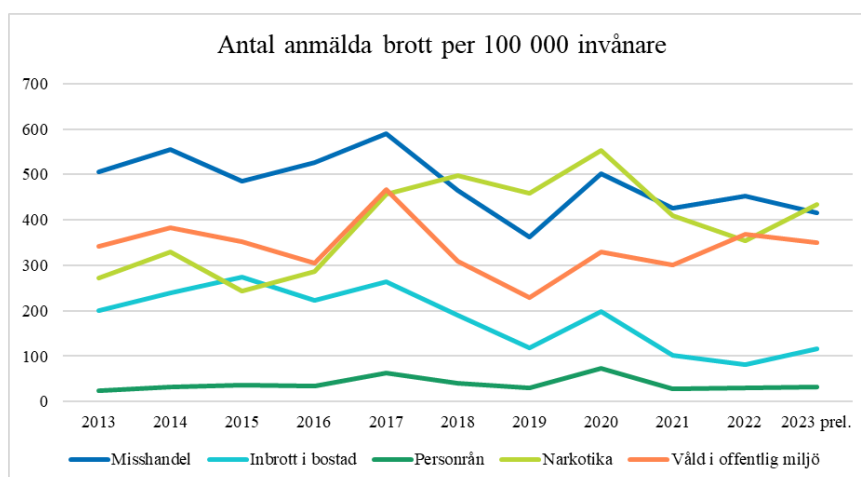

Diagram 4: Antal anmälda brott per 100 000 invånare. Källa, BRÅ

I Diagram 4 ovan, presenteras brottstyperna misshandel, bostadsinbrott, personrån, narkotikabrott och våld i offentlig miljö. En första anblick av dessa brott under de senaste tio åren visar gemensamma mönster vid åren 2017 och 2020. En av observationerna är den initiala ökningen av misshandelsbrott under de första åren, med en topp 2017. Därefter har antalet misshandelsbrott minskat, vilket indikerar en nedåtgående trend de senaste sex åren. Särskilt intressant är den markanta nedåtgående misshandelsbrottsligheten mellan 2017 och 2019. En liknande trend kan observeras för inbrott i bostad, där antalet brott ökade fram till 2015 för att sedan minska drastiskt. Denna nedgång är särskilt påtaglig och representerar en betydande minskning av inbrott i bostäder under de senaste åren. När det gäller personrån har utvecklingen fluktuerat något över tid och för narkotikarelaterade brott har utvecklingen visat större variationer i statistiken. Personrån har ökat något under perioden 2013 – 2023 med toppar under 2017 och 2019. Narkotikarelaterade brott har uppvisat en ökande trend fram till 2020, följt av en minskning till 2022. Värt att notera är att trenden för 2023 återigen pekar uppåt. Det ska också tilläggas att narkotikabrott är ett spaningsbrott som innebär att anmälningar till stor del speglar hur mycket resurser polisen har lagt på att upptäcka och anmäla brott. Våld i offentlig miljö ligger 2023 på samma nivåer som 2013 men har varierat under de senaste tio åren med en tydlig topp under 2017 och en lägsta nivå under 2019, däremot är trenden för våld i offentlig miljö uppåt pekande från lägsta noteringen 2019.

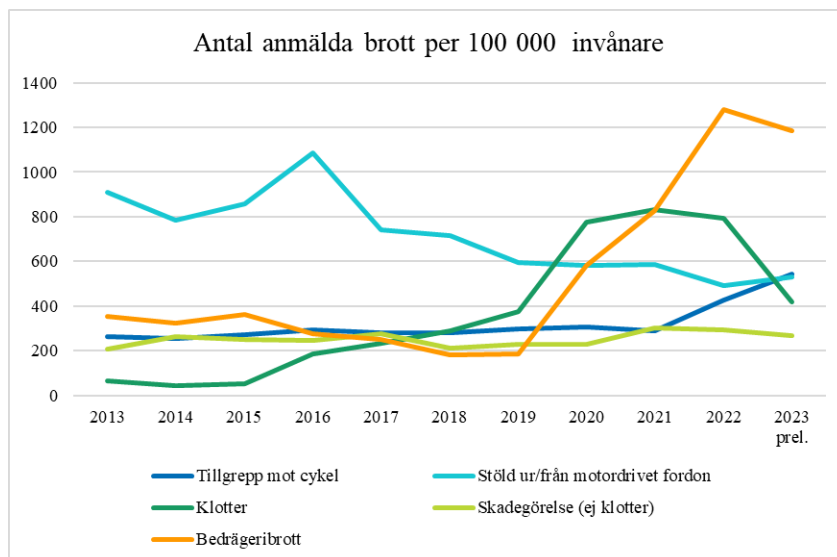

Diagram 5: Antal anmälda brott per 100 000 invånare. Källa BRÅ

Diagrammet ovan visar brottstyperna tillgrepp mot cykel, stöld ur/från fordon, klotter, skadegörelse och bedrägerier. En av de mest påtagliga förändringarna under de senaste tio åren är den kraftiga ökningen av bedrägeribrott. Antalet bedrägeribrott har stigit med 237 procent från 2013 till 2023, och den mest anmärkningsvärda ökningen observerades mellan 2019 och 2022. Från 2013 till 2021 ökade klotter kraftigt med cirka 1200 procent. Efter den kraftiga ökningen har det skett en minskning, med en nedgång på cirka 50 procent mellan 2021 och 2023. Likaså har tillgrepp mot cykel visat en ökning under de senaste åren. Antalet tillgrepp mot cykel har varit stabil fram till 2021, men har ökat med 104 procent från 2021 till 2023. Stöld ur/från motordrivet fordon har visat viss variation under perioden, trots en viss fluktuation har det skett en nedgång på cirka 42 procent från 2016 till 2023. Skadegörelse, med undantag för klotter, har inte visat någon tydlig trend under perioden.

Anmälda brott per brottskategori och postort

I detta kapitel redovisas statistik över anmälda brott inom de tio brottskategorierna uppdelat per postort i Härryda kommun. Generellt sker det flest brott i huvudorterna Mölnlycke och Landvetter. Övriga postorter har relativt få antal brott inom samtliga brottskategorier med några undantag, och variationerna över åren är små. Notera att Y-axeln visar antalet anmälda brott och har olika värden för de olika diagrammen.

Hindås, Hällingsjö, Härryda och Rävlanda har alla fall av misshandel men i relativt låg utsträckning, Pixbo har endast fåtalet fall. Majoriteten av anmälda misshandelsbrott sker i huvudorterna Landvetter och Mölnlycke där det också bor flest människor, samt där resecentrum finns. Antalet misshandelsbrott i Landvetter visar en svagt uppåtgående trend medan brotten i Mölnlycke i stället har minskat.

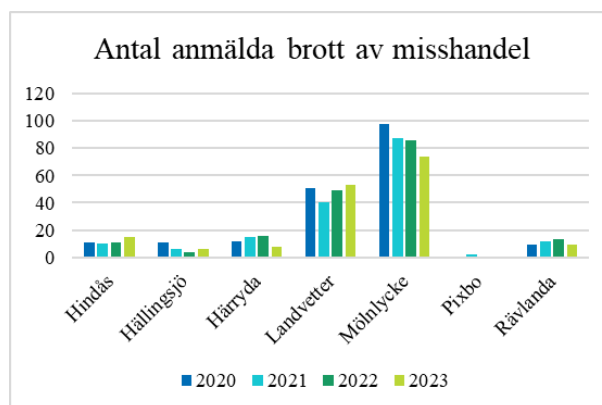

Diagram 6: Antal anmälda fall av misshandel per postort. Källa, Polisen

I Hindås, Landvetter, Mölnlycke, Pixbo och Rävlanda var bostadsinbrotten högre 2020 än vad de var 2023. Förutom i huvudorterna Landvetter och Mölnlycke har bostadsinbrotten varit låga till antalet. Däremot ser vi i Landvetter och Mölnlycke att bostadsinbrotten minskade från 2020 till 2021, men har sedan dess ökat efterföljande år.

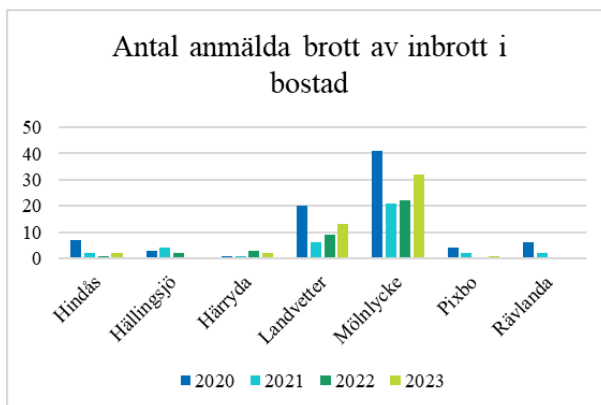

Diagram 7: Antal anmälda fall av inbrott i bostad per postort.
Källa, Polisen

Hindås, Hällingsjö, Härryda och Pixbo har inga rapporterade fall av personrån under perioden. Landvetter hade tio fall 2020 men har sedan dess en minskning över åren till endast tre fall 2023. Mölnlycke hade också en nivå med tio fall 2020. Efter en minskning 2021 har antalet fall återigen ökat till sju fall 2023. Rävlanda hade endast ett fall 2021 och 2022, och inga fall 2020 och 2023.

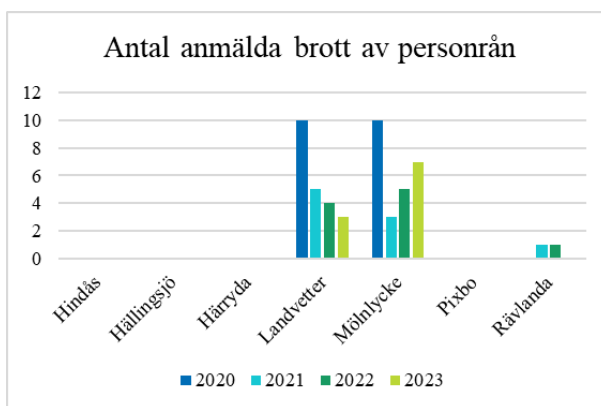

Diagram 8: Antal anmälda fall av personrån per postort.
Källa, Polisen

De mindre postorterna har få anmälda narkotikabrott. Jämfört med de andra brottskategorierna sticker narkotikabrott ut i Härryda, även om de minskat från 2020 till 2023. I de större postorterna är det vanligare med narkotikabrott. I Landvetter har narkotikabrotten minskat varje år från 2020–2023. Mölnlycke har haft en liknande trend som Landvetter men under 2023 bröts den nedåtgående trenden och det anmäldes då flest narkotikabrott under den studerade tidsperioden. Flera av de intervjuade lyfter narkotika som ett ökande problem i kommunen, och de menar att det både sprider sig ner i åldrarna samt förekommer i alla postorter. Uppfattningen hos de intervjuade är att det är svårt att upptäcka och anmäla narkotikabrott och att mörkertalen i statistiken därför är stort.

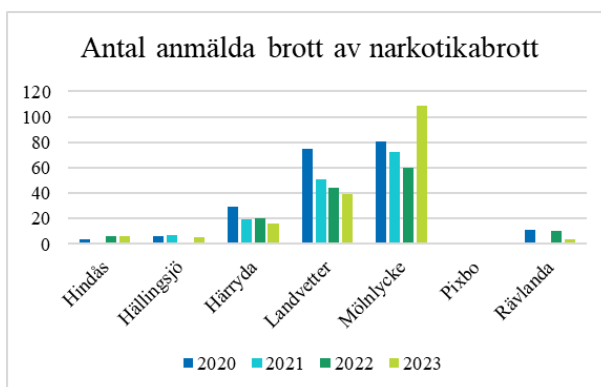

Diagram 9: Antal anmälda fall av narkotikabrott per postort.
Källa, Polisen

I de mindre postorterna rapporterades inte många fall av våld i offentlig miljö under perioden 2020–2023. Utan det är framför allt i de två större postorterna Landvetter och Mölnlycke som våld i offentlig miljö anmäls. I Landvetter har det under de senaste två åren ökat och i Mölnlycke har fallen minskat från 2020 till 2021 och har sedan dess legat på liknande nivåer.

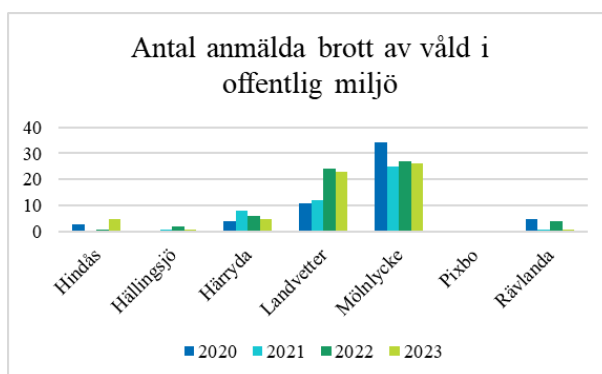

Diagram 10: Antal anmälda fall av våld i offentlig miljö per postort. Källa, Polisen

I de mindre postorterna sker det väldigt få fall av tillgrep mot cykel och de är näst intill obefintliga vissa år. I Landvetter har trenden varit något stigande för att sedan minska till 2023. I Mölnlycke har däremot fallen ökat varje år från 2021.

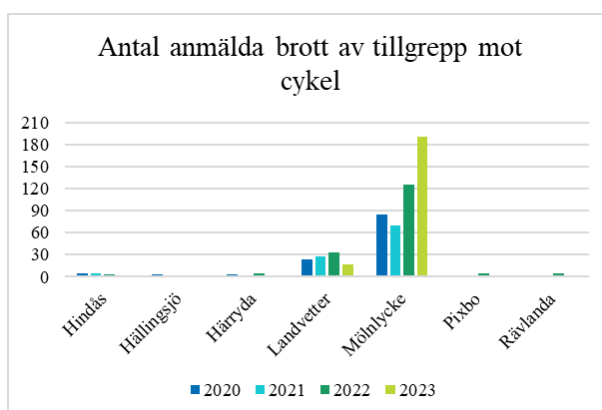

Diagram 11: Antal anmälda fall av tillgrep mot cykel per postort. Källa, Polisen

I de mindre postorterna är fallen av stöld ur/från fordon låga jämfört med de större postorterna Landvetter och Mölnlycke. I Hindås går det dock att se att fallen minskat varje år. Härryda hade ett högre antal anmälningar 2020 för att sedan minska till en jämn nivå 2021–2023. I Landvetter pekar i stället trenden uppåt och i Mölnlycke sker det flest stölder ur/från fordon men antal fall har fluktuerat och visar ingen trend vare sig uppåt eller nedåt.

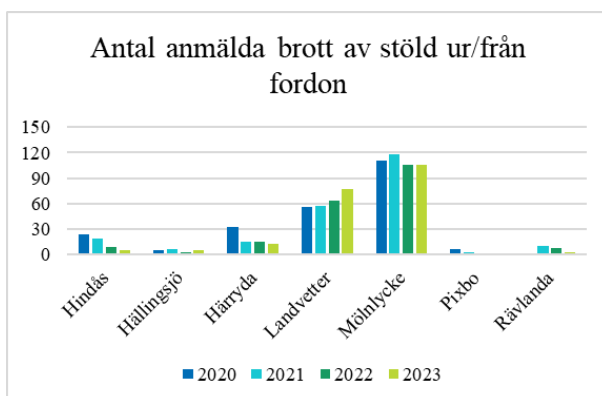

Diagram 12: Antal anmälda fall av stöld ur/från fordon per postort. Källa, Polisen

Klotter är sällsynt i både Hällingsjö och Pixbo och i de andra mindre postorterna är fallen låga. Även Landvetter som är en större postort har relativt låga fall. I Mölnlycke har trenden varit uppåtgående från 2020 – 2022 men under 2023 har antal klotter fallit kraftigt. Vid intervjuer nämns klotter som ett stort problemområde i kommunen, däremot uppfattade inte respondenterna att antalet anmälningar hade gått ner.

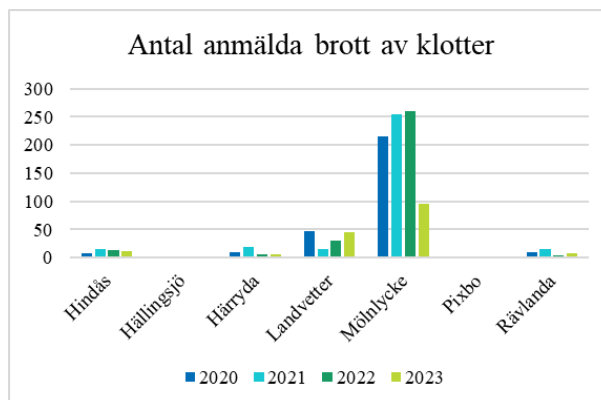

Diagram 13: Antal anmälda fall av klotter per postort. Källa, Polisen

Antal fall av skadegörelse som inte har med klotter att göra visar i de mindre postorterna få fall. Landvetter hade en liten ökning fram till 2022 men under 2023 bröts trenden. I Mölnlycke har fallen av skadegörelse visat på en uppåtgående trend från 2021. Även skadegörelse, då främst mot stat och kommun, tas upp i intervjuer som ett problem i Härryda kommun.

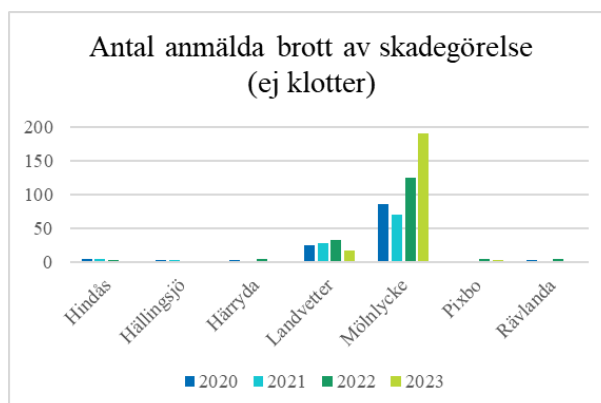

Diagram 14: Antal anmälda fall av skadegörelse. Källa, Polisen

I de mindre postorterna har bedrägeribrott fluktuerat under de senaste åren, däremot i Härryda syns en mindre uppåtgående trend. Både i Landvetter och i Mölnlycke ökade fallen relativt stort från 2021 till 2022.

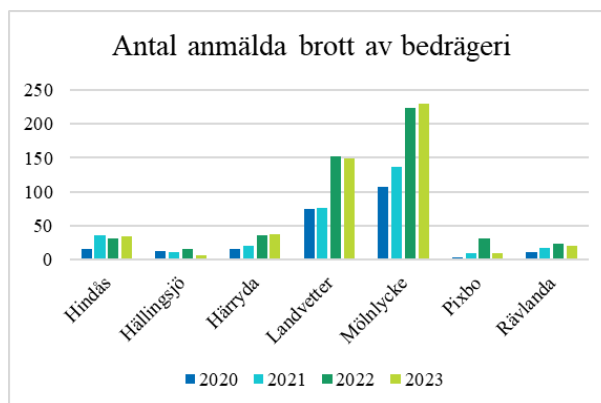

Diagram 15: Antal anmälda fall av bedrägerier per postort. Källa, Polisen

Anlagda bränder

Polisen registrerar anlagda bränder utifrån tre kategorier *skadegörelse genom brand, skadegörelse genom brand, bilbrand eller på annat motorfordon och mordbrand*. Diagram 16 visar antal anlagda bränder i Härryda kommun. Skadegörelse genom brand ökade från 2020 till 2021 från nio till 19, för att sedan minska de två eftervarande åren.

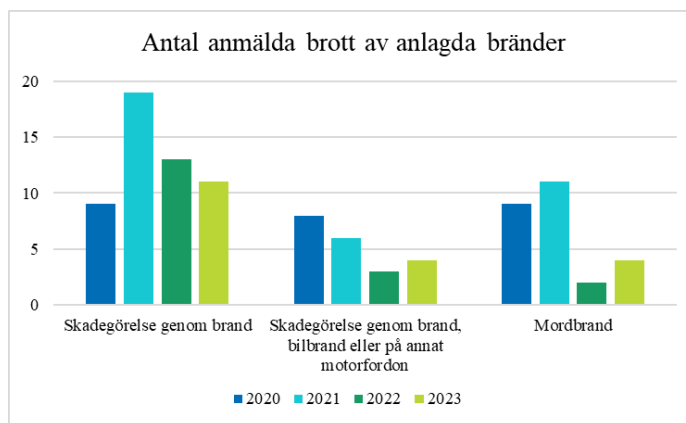

Diagram 16: Antal anlagda bränder i Härryda kommun. Källa, Källa, Källa.

Anlagda bränder på motorfordon har minskat årligen från 2020 till 2022 från åtta till tre för att sedan öka 2023 till fyra.

Under 2020 rapporterades nio mordbränder, 2021 ökade dessa till elva. 2020 minskade antalet till två för att 2023 stiga till fyra.

Upplevd trygghet – självrapporterad utsatthet och oro för att utsättas för brott

I kapitlet redovisas självrapporterad utsatthet för brott och oro att utsättas för brott. Den självrapporterade utsattheten är en komplettering till den anmälda brottsstatistiken, som vanligtvis endast reflekterar händelser som blivit kända för rättsväsendet. Polisens statistik är begränsad till de brott som har anmälts och blivit registrerade, vilket innebär att det kan finnas ett betydande mörkertal. Det är viktigt att förstå att det finns brott som aldrig når polisens kännedom, vilket kan ske av olika skäl, exempelvis bristande upptäckt eller ovilja att anmäla. Oro att utsättas för brott visar å andra sidan om oron är befogad eller inte, det syftar till att belysa effekterna i samhället av brottslighetens inverkan på invånarnas trygghet.

Genom att titta på statistiken över självrapporterad utsatthet för brott kan vi få en mer omfattande bild av brottsligheten i samhället. Denna metod tillåter människor att rapportera om de brott de har utsatts för utan att behöva gå genom den formella anmälningsprocessen. Det är särskilt användbart eftersom det tar hänsyn till varierande benägenheter att anmäla olika typer av brott. Svaren är anonyma och kan därmed bidra till en mer öppenhet och därigenom avslöja ett bredare spektrum av brott än de som når polisen.

I den Nationella Trygghetsundersökningen (NTU) används en metod för nettoredovisning, vilket innebär att en person som utsatts för flera olika brott endast räknas en gång. Det är också viktigt att påpeka att undersökningens frågor specifikt rör utsatthet för brott under det senaste kalenderåret. Brottet behöver alltså inte vara anmält till polisen utan det är endast den egna uppfattningen om individen utsatts för brott som räknas. Resultaten från NTU justeras noggrant för att kompensera för eventuell låg svarsfrekvens och för att säkerställa att de speglar en representativ bild av befolkningen i åldersgruppen

16–84 år. Denna data ger värdefulla insikter om brottsutsatthet under det gångna året och bidrar till en djupare förståelse av brottslighetens omfattning och natur i samhället.⁵

Flera respondenter menar i intervjuer att oron för att utsättas för brott i Härryda kommun är högre än vad som är befogat sett till statistik. De säger att deras upplevelse är att invånare förmedlar att de känner sig otrygga. Respondenterna säger att det ofta kan finnas en koppling till att till exempel ett rån har skett och att det omskrivs i flera olika grupper på sociala medier och att det då upplevs som att det var flera rån som hade ägt rum. Likaså uppges det finnas en oro kring ungdomsgång med en viss klädstil, oavsett om de faktiskt begår brott eller inte.

Y-axeln i diagrammen från NTU visar andelen personer uttryckt i procent som självrapporterat att de utsatts för brott. I Härryda kommun har ca 270 personer deltagit vid de tre undersökningsperioderna.

Brott mot enskild person inkluderar flera kategorier av brott som misshandel, hot, sexualbrott, personrån, fickstöld, försäljningsbedrägeri, kort-/kreditbedrägeri och nätcränkning. Diagram 17 till höger visar en visuell representation av omfattningen av brottslighet som drabbar individer på personlig nivå.

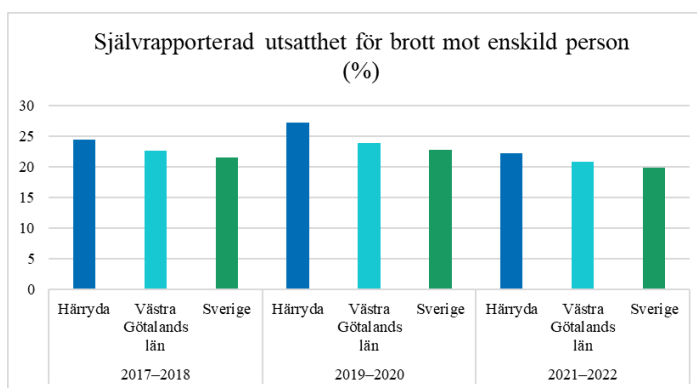

Diagram 17: Självrapporterad utsatthet för brott mot enskild person. Källa, NTU

Statistiken visar andel i procent och Härryda kommun ligger något över både Västra Götalands län och Sverige. Även om en viss variation kan noteras så är förhållandet mellan Härryda kommun, Västra Götalands län och Sverige konstant. Det är inte är exakt samma brottskategorier som ingår i totalt anmälda brott (se Diagram 1) och brott mot enskild person, men noterbart är att Härryda kommun ligger lågt i jämförelse mot Sverige över totalt *anmälda* brott men högre över *självrapporterad* utsatthet för brott mot enskild person.

Statistiska centralbyråns (SCB) medborgarundersökning liknar NTU i tillvägagångsättet för insamling av statistik. En del av undersökningen omfattar medborgarnas trygghet. I undersökningen som gjordes 2022 har invånare tillfrågats om de är mycket eller ganska oroliga att utsättas för brott

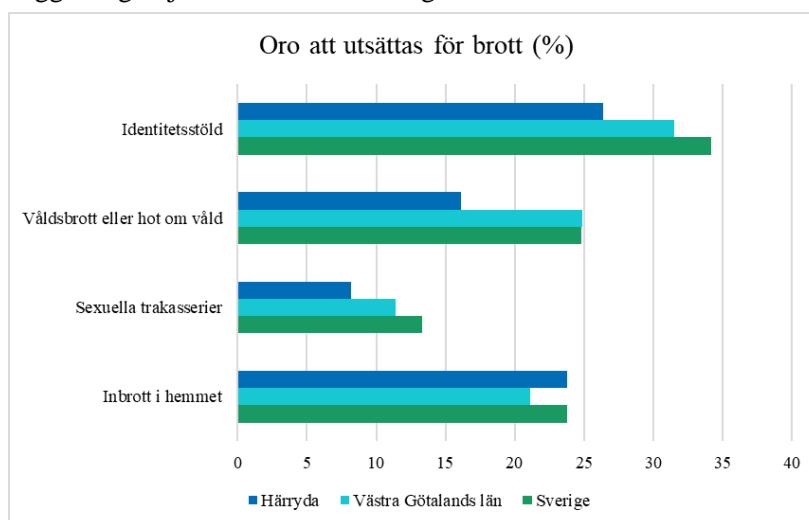

Diagram 18: Oro att utsättas för brott 2022. Källa, SCB medborgarundersökning

⁵ Nationella trygghetsundersökningen Ett metodstöd för resultat på kommunal nivå (bra.se)

kring några av brottstyperna inbrott i hemmet, sexuella trakasserier, våldsbrott eller hot om våld och identitetsstöld. I Diagram 18 visas statistik över Härryda kommun jämfört med Västra Götalands län och Sverige, där X-axeln visar andel i procent. Oron att utsättas för dessa brott i Härryda kommun är lägre jämfört med den självrapporterade utsattheten för brott mot enskild person, även om det inte är samma typer av brott som jämförs rakt av kan det ge en indikation på utsattheten i relation till oron.

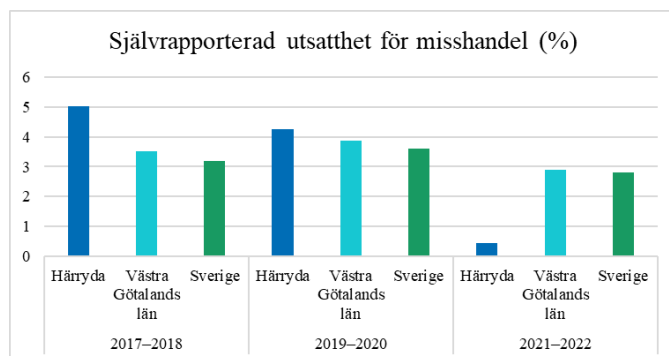

Diagram 19: Självrapporterad utsatthet för misshandel. Källa, NTU

Diagrammet till vänster visar andelen i procent som självrapporterat att de har utsatts för misshandel. Under perioden 2017–2018 ligger Härryda kommun högre än Västra Götalands län och Sverige. Skillnaden minskar under perioden 2019–2020 och mellan 2021–2022 är den självrapporterade utsattheten för misshandel i Härryda kommun i stället låg och ligger under andelen som utsatts i Västra Götalands län och Sverige. Sammantaget

visar trenden över misshandel i Härryda kommun på en minskning i jämförelse med Västra Götalands län och Sverige där inga större variationer går att utläsa. Jämfört med den anmälningar till polisen av misshandelsfall (diagram 4) är det fler som rapporterat i NTU att de utsatts för misshandel.

Oro för att utsättas för brott är en viktig indikator som också används i NTU för att mäta den subjektiva uppfattningen om säkerhet och trygghet i samhället. Denna typ av mätning kan ge en bredare förståelse av brottslighetens sociala effekter och hur de påverkar befolkningens välbefinnande och vardagsliv. I Diagram 20 till höger visas oron för att utsättas för misshandel i Härryda kommun och den speglar till stor del mönstret av självrapporterad utsatthet för misshandel.

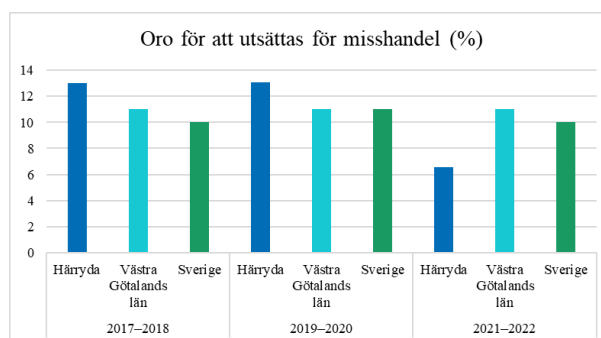

Diagram 20: Oro för att utsättas för misshandel. Källa, NTU

I Diagrammet 21 till höger visar andelen i procent som i VGRs folkhälsoenkät uttryckt att de utsatts för fysiskt våld uppdelat på kön. Det finns ingen tillgänglig data för Härryda kommun i VGRs folkhälsoenkät de senaste åren, men diagrammet ger ändå en visuell bild över skillnaden på män och kvinnor. Vid de två senaste undersökningarna som Härryda kommun deltagit i är utfallet samma. Från perioden 2015–2018 har män rapporterat en utsatthet för fysiskt våld 40 procent mer än kvinnor.

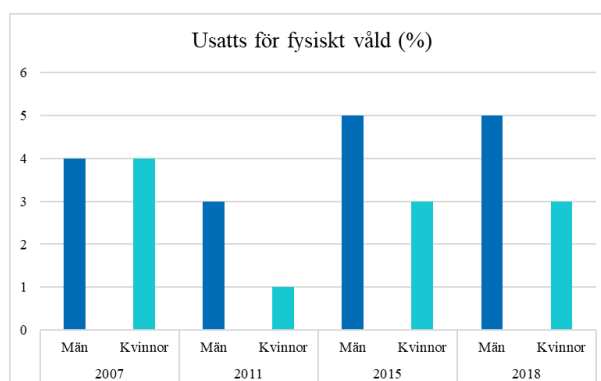

Diagram 21: Utsatts för fysiskt våld uppdelat på män och kvinnor. Källa, VGRs folkhälsoenkät

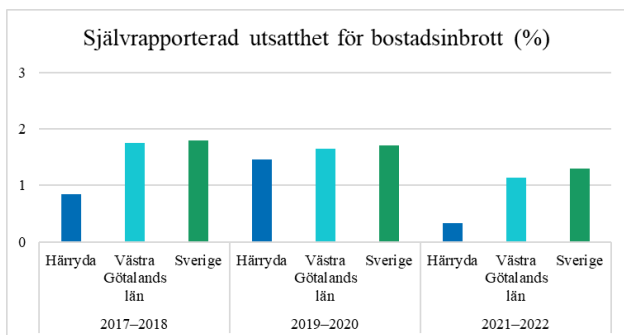

Diagram 22: Självrapporterad utsatthet för bostadsinbrott. Källa, NTU

Diagrammet till vänster över självrapporterad utsatthet för bostadsinbrott visar på att Härryda kommun är mindre utsatt än vad snittet i Västra Götalands län och Sverige är. Jämfört med annan brottslighet är det låga procenttal. Bortsett från perioden 2019–2020 går det att konstatera att Härryda kommun har ca 50 procent mindre utsatthet för bostadsinbrott, än Västra Götalands län och Sverige som har en liknande utsatthet för bostadsinbrott i andel procent. Den självrapporterade utsattheten för bostadsinbrott ligger något över de polisanmälda fallen (se Diagram 4).

Oron att utsättas för bostadsinbrott har minskat från perioden 2017–2019 till perioden 2021–2022. Oron för bostadsinbrott i Härryda kommun minskar jämfört med Västra Götalands län och Sverige. Trots att Härryda kommun har en låg självrapporterad utsatthet för bostadsinbrott så är oron för att utsättas större än i Västra Götalands län och Sverige.

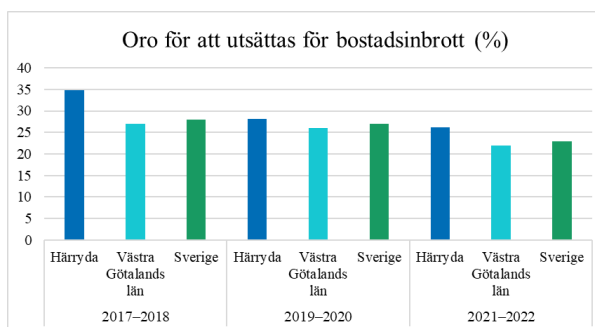

Diagram 23: Oro för att utsättas för bostadsinbrott. Källa, NTU

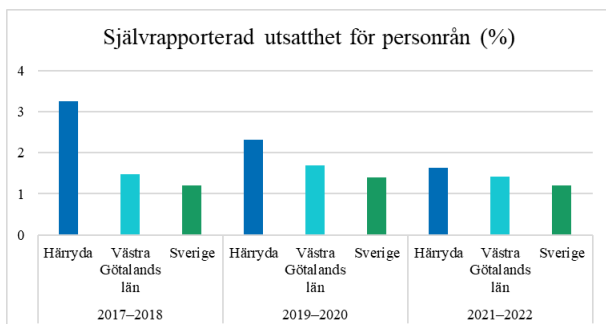

Diagram 24: Självrapporterad utsatthet för personrån. Källa, NTU

Diagrammet till vänster visar den självrapporterade utsattheten för personrån. Härryda kommun ligger högre än både Västra Götalands län och Sverige. Framför allt under perioden 2017–2018 låg Härryda kommun högt i jämförelse, men däremot visar diagrammet en nedåtgående trend över denna typ av brott. I jämförelse över de faktiskt polisanmälda personrån (se diagram 4) så visar den självrapporterade utsattheten för personrån en kraftigt högre utsatthet. Detta kan antingen bero på ett betydande mörkertal eller att undersökningen inte fullt ut reflekterar den verkliga situationen.

Oron att utsättas för personrån i Härryda kommun låg mellan perioden 2017–2020 på en konstant nivå kring 20 procent, men har under den senaste perioden 2021–2022 minskat till en oro på ca 13 procent. Härryda kommun har haft en högre oro jämfört med Västra Götalands län och Sverige men enligt den senaste undersökningen rapporterat en lägre oro kring personrån. Oron är i förhållande till de faktiskt anmälda fallen hög, dock visar den självrapporterade utsattheten för

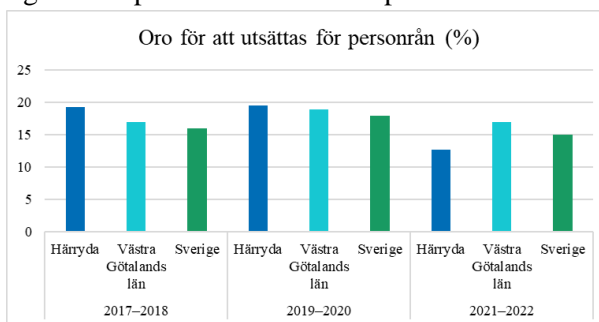

Diagram 25: Oro att utsättas för personrån. Källa, NTU

personrån en mycket högre andel fall av personrån. Det kan vara så att anmälningsbenägenheten är låg kring personrån.

Sexualbrott

Sexualbrott omfattar ett brett spektra av brott, allt från kränkande sexuella kommentarer till grova våldtäkter. Nivåerna av anmälda brott är betydligt högre för kvinnor än män. Att få könsuppdelad statistik i en liten kommun som Härryda gör att statistiken för män nästan blir obefintlig. Diagram 26 visar därför den totala statistiken över antal anmälda sexualbrott. Många sexualbrott anmäls en tid efter att de har begåtts, det är därför viktigt att notera att statistiken över

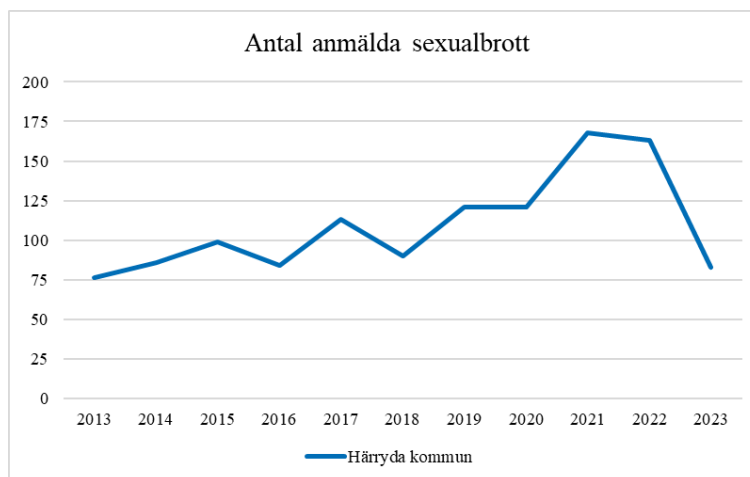

Diagram 26: Antal anmälda sexualbrott. Källa, BRÅ

anmälda brott registreras baserat på det datum då anmälan formellt upprättas. Sexualbrott i Härryda kommun visar variationer genom åren men trenden visar att anmälningar av sexualbrott har ökat genomgående från 2013–2021. Från 2021 till 2023 visas en nedgång från 168 till 83 anmälningar, en nedgång med 51 procent.

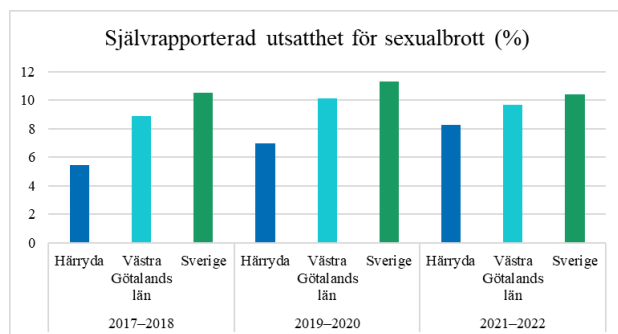

Diagram 27: Självrapporterad utsatthet för sexualbrott. Källa, NTU

Den självrapporterade utsattheten för sexualbrott är större än de som faktiskt anmäls vilket kan indikera på att det finns ett mörkertal. En ytterligare analys ryms inte inom ramen för denna rapport.

Oron i Härryda kommun att utsättas för våldtäkt eller andra sexuella angrepp är å andra sidan högre under hela perioden 2017–2022 med en högsta nivå under 2019–2020. I Härryda kommun är oron något högre än den självrapporterade utsattheten.

Härryda kommun har jämförelsevis en lägre självrapporterad utsatthet för sexualbrott än Västra Götalands län och Sverige. Däremot går trenden uppåt och indikerar att andelen som utsätts för sexualbrott ökar i Härryda kommun. Jämförelsevis visar statistiken över Västra Götalands län och Sverige en mer konstant utveckling. Självrapporterad utsatthet för sexualbrott i Härryda kommun jämfört med de faktiska anmälningar om sexualbrott skiljer sig.

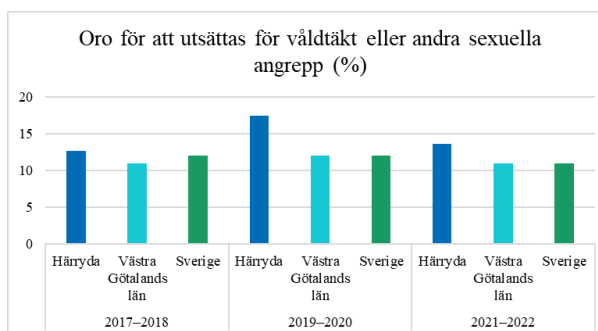

Diagram 28: Oro att utsättas för våldtäkt eller andra sexuella angrepp. Källa, NTU

Våld i nära relation och hedersrelaterat våld

Det är utmanande att få en korrekt bild av förekomsten av våld i nära relationer eftersom dessa brott ofta inte rapporteras och mörkertalet därmed är stort. Olika kommuner registrerar ärenden på olika sätt vilket gör det svårt att jämföra kommuner emellan. Denna rapport visar dels polisens statistik över anmälda brott dels kommunens statistik över pågående och avslutade ärenden.

I kommunen finns en dedikerad planeringsledare med ansvar för frågor relaterade till våld i nära relationer. Det är en kommunövergripande roll som bl.a. innefattar upprättande av rutiner, utformning av handlingsplaner samt koordinering av arbetsgrupper inom området. Kommunen tillhandahåller olika insatser såsom rådgivande samtal, tillgång till skyddat boende och ekonomiskt stöd, som riktas både till våldsutövare och våldsutsatta. Dessutom bedriver kommunen förebyggande arbete, så som spridning av information om tillgänglig hjälp och kunskapsspridning inom området. En viktig del av arbetet omfattar även insatser mot hedersrelaterat våld.

Viktigt att notera är att polisens statistik visar antalet anmälningar, där samma person kan ha anmält sin närstående vid tio olika tillfällen, eller anmält tio händelser vid samma tillfälle. Kommunens statistik visar antalet pågående ärenden där en person har ett ärende, oavsett om nya våldshandlingar eller kontakter med kommunen uppstår under tiden ärendet pågår. Alla ärenden är inte ett brott utan kan till exempel vara att en person ansöker om ett rådgivande samtal. Statistiken går därför inte jämföra, utan ska snarare ses som ett komplement till varandra och där vissa mörkertal kan anas. Planeringsledaren uppger att kommunens handläggare alltid rekommenderar individer att polisanmäla om hen blivit utsatt för våld.

Polisanmälda brott

Antalet polisanmälda brott år 2020 avseende våld i nära relation och hedersrelaterad brottslighet var 122 och under 2021 hade de ökat marginellt till 123. Under 2022 minskade de till 106 och under 2023 minskade de ytterligare till 89. Det går inte att urskilja från statistiken om minskningen beror på att brotten de facto minskade eller om färre personer valde att anmäla brott som de blivit utsatta för.

Statistiken omfattar både våld mot vuxna och våld mot barn under 18 år.

	2020	2021	2022	2023
Brott i parrelation	66	81	76	72
Brott i släktskap/familj	50	36	24	13
Hedersrelaterad brottslighet	6	6	6	4
Summa antal brott	122	123	106	89

Tabell 2: Brott i nära relation och hedersrelaterad brottslighet. Källa, Polisen

För att sätta antalet anmälda brott inom våld i nära relation och hedersrelaterad brottslighet i relation till andra brott och få en uppfattning av omfattningen, kan det vara intressant att jämföra med till exempel antal anmälda misshandelsfall i Härryda kommun och/eller antal anmälda fall i andra kommuner. Den analysen omfattas inte i denna rapport.

Kommunens statistik

I kommunens verksamhetssystem finns det enbart en kategori att registrera våld i nära relation och hedersrelaterad brottslighet på, statistiken visas därför inte på samma sätt som polisens.

	2020	2021	2022	2023
Pågående ärenden	50	64	76	63
Avslutade ärenden	24	44	46	42

Tabell 3: Pågående och avslutade ärenden för våld i nära relation och hedersrelaterad brottslighet. Källa, Härryda kommun

Antalet pågående ärenden ökade mellan 2020 och 2022 från 50 till 76, för att minska till 63 ärenden år 2023. Antalet avslutade ärenden ökade också under samma period, för att sedan minska något till 2023. Det går att inte att utläsa från statistiken hur länge ett ärende är pågående, dvs. om ett ärende som var pågående år 2020 även var pågående år 2022 och därmed ”dubbelrapporteras” i sammanställningen nedan. Kommunens resurser i form av handläggare framgår inte heller i statistiken, det går därför inte att säga om antalet ärenden påverkas av personella resurser.

Unga och brottslighet

Härryda kommun arbetar med arbetssättet *SSPF-individ*. SSPF står för skola, socialtjänst, polis och fritid och de arbetar tillsammans kring barn och ungdomar som har ett normbrytande beteende för att tidigt fånga upp ungdomar i riskzon. För att arbetssättet ska vara aktuellt ska minst två instanser känna oro för en ungdom. SSPF-koordinatören kallar då till möte med ungdomen, vårdnadshavare samt berörda parter för att prata om vad som behöver förändras för att bryta beteendet. Vårdnadshavaren ger samtycker att olika instanser får prata med varandra gällande ungdomen. Deltagarna pratar om vad som fungerar, vad som skapar oro och vad som behöver förändras samt vem som ansvarar för förändringen. SSPF-koordinatören är mötesledare och ansvarar för att hålla struktur på mötet. Ett uppföljande möte bokas in för att följa upp vad som hänt sedan förra mötet och för att bestämma vad som ska göras med det som eventuellt inte är åtgärdat. Eventuella nya orosområden diskuteras också och vem som ansvarar för förändring. Om det behövs bokas tid för ett nytt uppföljningsmöte.

Vid intervjuer framkommer det att de brott som upplevs som vanligast förekommande inom kommunen kopplat till unga, och de som är på uppåtgående är klotter, skadegörelse, narkotikabrott, rån av till exempel ytterkläder samt hot om åtgärder ifall offret anmäler. Inom de tre sista kategorierna menar respondenterna att det förmodligen finns ett mörkertal och då särskilt gällande hot om åtgärder. Flera uppger att hot är vanligt förekommande över sociala medier.

Sociala medier tas också upp i intervjuer som viktiga plattformar för att sälja droger till ungdomar samt för att sprida olika utmaningar, till exempel så kallade ”TikTok-challenges” som kan leda till olika typer av brott så som snatteri eller skadegörelse. Denna rapport omfattar inte att utreda detta ytterligare. De intervjuade menar att viktiga faktorer för att hålla koll på och minska brott är resurser i skolan, god relation till vårdnadshavare, kontakt och samverkan med föreningslivet, kommunens mötesplatser för unga och inte minst en god relation mellan kommunens representanter och ungdomarna. Att det finns aktiviteter utanför skoltid lyfts fram som viktigt för att ungdomar inte ska begå brott.

I tabellerna nedan visas statistik för anmälda brott för ungdomar över ett antal olika brottskategorier. Tabell 2 visar ungdomar 0–14 år och det Tabell 3 visar ungdomar 15–18 år.

	2020	2021	2022	2023	2024
Våldsbrott	36	31	24	25	16
Trafikbrott	5		1	3	
Tillgrepsbrott (exkl. i butik)	6	5		2	
Tillgrepp i butik	8	14	5	5	2
Bedrägeribrott mm.	3	4	5	1	
Skadegörelsebrott	8	5	2	5	2
Narkotikabrott	2	3			

Tabell 5: Antal anmälda brott i åldern 0–14 år uppdelat på olika brottskategorier. Källa, Polisen

	2020	2021	2022	2023	2024
Våldsbrott	35	24	42	40	11
Trafikbrott	11	14	14	21	8
Tillgrepsbrott (exkl. i butik)	9	6	5	4	
Tillgrepp i butik	4	1	5	9	
Bedrägeribrott mm.	5	11	11	14	2
Skadegörelsebrott	6	6	3	4	1
Narkotikabrott	17	13	18	28	1

Tabell 4: Antal anmälda brott i åldern 15–18 år uppdelat på olika brottskategorier. Källa, Polisen

För båda åldersgrupperna är våldsbrott den mest framträdande kategorin. För ungdomar 0–14 år har våldsbrotten minskat från den högsta nivån 2020, men 2024 ser ut att nå åter en hög nivå då 16 våldsbrott redan anmälts i perioden januari till mars. Trafikbrott är väntat lågt för ungdomar mellan 0–14 år men för ungdomar 15–18 år går trenden uppåt. Däremot syns en skillnad i tillgrepp mot butik mellan åldersgrupperna där 0–14 åringar anmälda brott är högre och speciellt 2021. Bedrägeribrott är mer utbrett i ungdomar 15–18 år vilket i sig inte är förvånansvärt. Till sist visar diagrammen en tydlig skillnad i narkotikabrott där ungdomar 15–18 år tydligt är överrepresenterade i statistiken jämfört med ungdomar 0–14 år som 2023 och hitintills inte visat sig i statistiken.

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken (LUPP)

LUPP är ett nationellt enkätverktyg för att följa upp ungas livssituation. Enkäten tillhandahålls av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). Undersökningen är ett värdefullt verktyg för att samla in data som är av vikt för att utforma och anpassa ungdomspolitiska åtgärder som möter de ungas behov och förväntningar. Detta delkapitel fokuserar på ungdomar i årskurs åttas utsatthet för brott och trygghet. LUPP-enkäten tar även upp andra viktiga områden som fritid, arbete och framtid som kan vara intressant för en djupare analys, men det ligger utanför den här rapporten att analysera.

Utsatt för brott/hot och trygghet

Under det senaste halvåret rapporterar tre av tio ungdomar i årskurs 8 att de har blivit utsatta för brott eller hot om brott, inklusive stöld, misshandel och sexuellt våld. Killar rapporterar något högre utsatthet än tjejer, med var tredje kille jämfört med var fjärde tjej som utsatts. Denna könsskillnad har observerats konsekvent över tid. Diagram 29 visar andelen i procent bland elever i årskurs 8 som blivit utsatta för brott/hot om våld uppdelat på tjejer och killar och för samtliga. Stöld och hot, särskilt online, är de vanligaste formerna av brott som ungdomarna upplever. Omkring 15 procent har blivit bestulna, och lika många

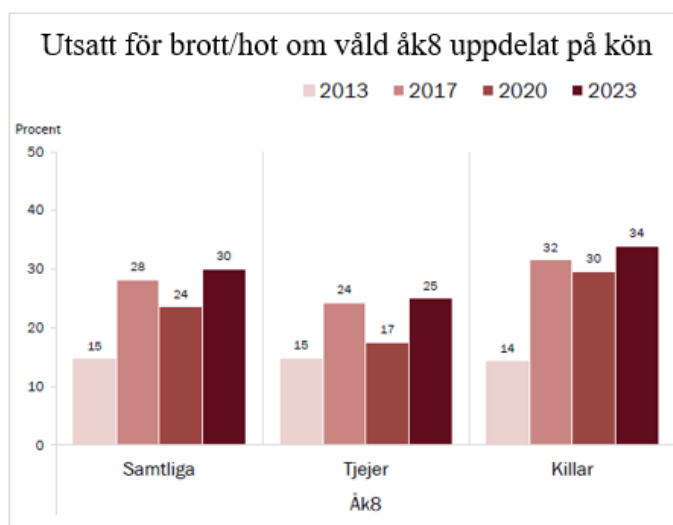

Diagram 29: Utsatt för brott/hot om våld åk8 uppdelat på kön. Källa, LUPP 2023

hotade online. Totalt har 19 procent upplevt hot online eller i verkliga livet. Ytterligare 5 procent har utsatts för misshandel, och 4 procent för sexuellt våld eller utnyttjande, antingen online eller i verkliga livet. Det är mer vanligt bland flickor att rapportera sexuellt våld, medan pojkar oftare rapporterar stöld och misshandel. En tredjedel av ungdomarna känner sig inte trygga i vissa vardagsmiljöer, där flickor i högre grad än pojkar känner otrygghet, speciellt i kollektivtrafiken och stadsmiljöer. Fler än 40 procent av flickorna känner sig otrygga i dessa miljöer, jämfört med cirka 20 procent av pojkarna. När det gäller mobbning, trakasserier eller att bli utfrys, rapporterar cirka 25 procent av ungdomarna sådana erfarenheter under de senaste sex månaderna, med en tydlig könsskillnad där dubbelt så många flickor som pojkar påverkas⁶.

Diagram 30 visar andelen elever i årskurs 8 som rapporterat att de blivit utsatta för brott eller hot om våld under 2023, uppdelat efter skolområde. Utsattheten varierar mellan olika områden. Området Mölnlycke centrum, Solsten och Bråta och området Djupedalsäng, Högadal och Orrekullen, har den högsta rapporterade andelen, där 41 procent av eleverna upplevt brott eller hot. Det område som rapporterar lägst utsatthet är Pixbo, Båtmanstorpet och Benareby, där endast 17 procent rapporterat utsatthet.

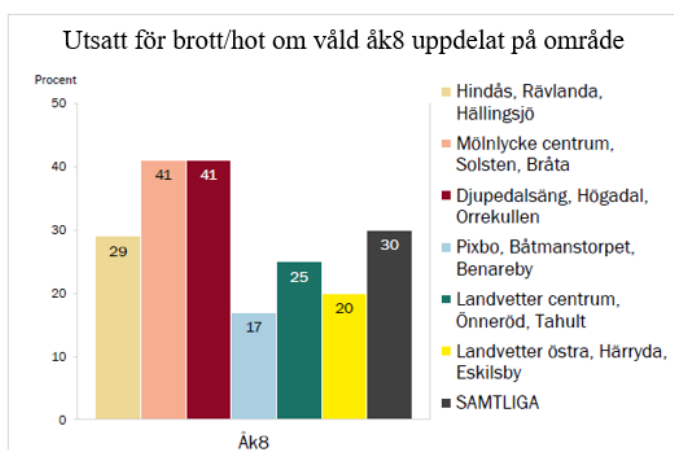

Diagram 30: Utsatt för brott/hot om våld åk8 uppdelat på område 2023. Källa, LUPP

⁶ LUPP 2023 Ungas livssituation i Härryda kommun (goteborgsregionen.se)

Alkohol och narkotika

Narkotikahandel är ett allvarligt brottsligt fenomen som kan ha negativa konsekvenser för både individer och samhället som helhet. Förekomsten av narkotikahandel i bostadsområden kan leda till ökad kriminalitet, otrygghet och sociala problem. Dessutom kan det skapa en miljö där invånarna känner sig osäkra och rädda för att vistas utomhus eller på offentliga platser.

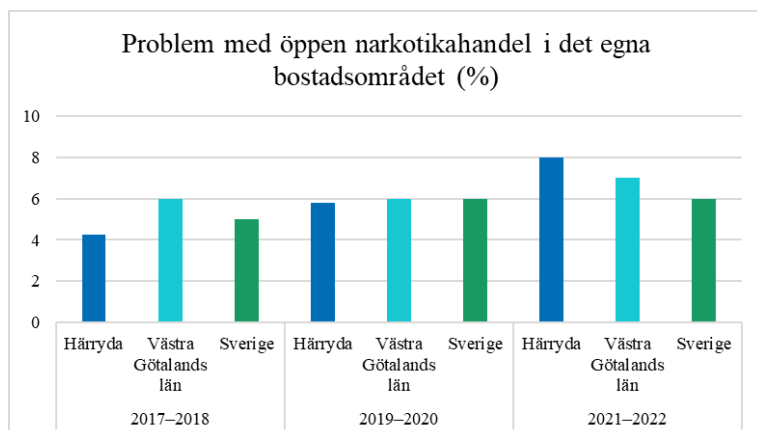

Diagram 31: Problem med öppen narkotikahandel i det egna bostadsområdet.
Källa, NTU

Härryda kommun har till skillnad från Västra Götalands län och Sverige legat något lägre under perioden 2017–2020. Däremot har Härryda kommun en tydligare trend som pekar på att medborgarna anser att problemen med öppen narkotikahandel har ökat. Västra Götalands län och Sverige har en relativt oförändrad utveckling över perioden 2017–2022. Även i intervjuer lyfts narkotika som ett ökande problem i kommunen.

Härryda kommun har inte någon egen statistik eller genomför några egna undersökningar kopplat till alkohol och narkotika. Det finns olika nationella undersökningar som kommuner kan välja att medverka i varav en är CAN-undersökningen. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) är ett nationellt kompetenscentrum inom ANDTS-området (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar). Deras uppdrag är att sprida kunskap om konsumtions- och skadeutvecklingen av alkohol och andra droger i samhället. CAN genomför årligen undersökningar om erfarenheter av ANDTS bland elever i årskurs 9 och gymnasiet år 2. Bland annat belyser undersökningarna utvecklingen av ungdomars erfarenhet av ANDTS över tid och visar på skillnader mellan exempelvis kön och åldersgrupper. Utöver detta ger den insamlade informationen goda möjligheter att göra mera detaljerade analyser av exempelvis konsumtionsmönster, samband mellan användning av olika substanser och bakgrundsfaktorer⁷.

Kommunens intervjuade representanter menar att användandet av narkotika har krupit ner i åldrarna och att det är viktigt att tidigt sätta in insatser samt att skapa en bra relation med vårdnadshavare för att undvika att användandet eskalerar.

⁷ CAN:s nationella skolundersökning - CAN

Näringslivets utsatthet för brott

Härryda kommun gör inga egna undersökningar riktad till näringslivet kopplat till brottslighet, utan utgår från Svenskt Näringslivs årliga enkät ”Lokalt företagsklimat”. Enkäten mäter drygt 30 000 företags upplevelser av att driva företag i sina respektive kommuner. Svaren från enkäten ger en bild av hur företagsklimatet uppfattas av företagen inkl. brottslighet mot företagen. Svaren på frågan ”i vilken utsträckning påverkas ditt företag negativt av brottslighet/otrygghet i din kommun?” visar att företagarnas svar i Härryda kommun ligger över snittet för Sverige. 2021 låg snittet på 4,17 på en femgradig skala, jämfört med 3,75 för riket. Värt att notera är dock att resultatet för Härryda kommun har sjunkit under både 2022 och 2023, och har vid den senaste mätningen ett snitt på 4,02. Snittet för riket har däremot höjts under samma period och har nu ett snitt på 3,83⁸.

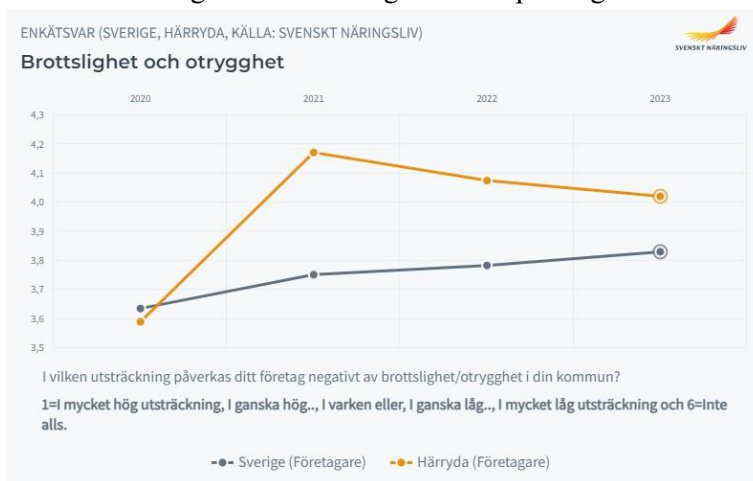

Diagram 32: Brottslighet/otrygghetspåverkan på företag. Källa, svenskt näringsliv.

Vid en intervju med näringslivschefen framkommer att dennes bild överensstämmer med statistiken. Det upplevs finnas ett gott företagsklimat i kommunen och det finns ett tryck att etablera sig. Det har inte framkommit vid dialog med näringslivet att det skulle finnas speciellt utbredd brottslighet. Det näringslivschefen har uppfattat som problem är främst vid nybyggnation då det har förekommit att det har varit inbrott i hantverksbilar nattetid.

Välfärdsbrott

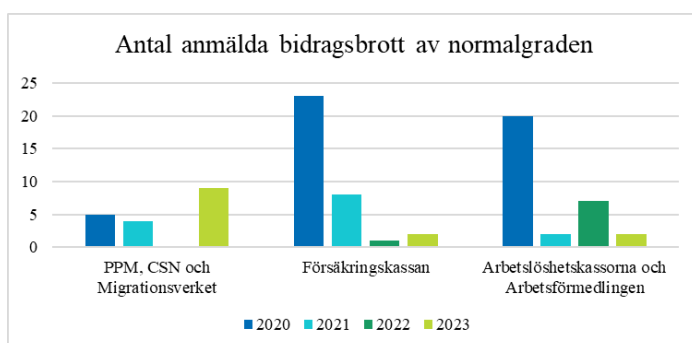

Diagram 33: Bidragsbrott av normalgraden. Källa, Polisen

I Diagram 33 till vänster visas antalet anmälda bidragsbrott av normalgraden uppdelat på tre områden. Generellt var 2020 ett år med flest anmälda bidragsbrott när det gäller bidragsbrott av normalgraden och speciellt mot Försäkringskassan, Arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingen. Efter 2020 visar inte statistiken någon särskild trend över utvecklingen. Det relativt låga antalet anmälda bidragsbrott gör det svårt att dra slutsatser och indikerar potentiellt ett betydande mörkertal.

⁸ Lokalt företagsklimat, Svenskt Näringsliv, [Foretagsklimat.se](https://foretagsklimat.se)

Enligt BRÅ⁹ innefattar mörkertal inom välfärdsbrott ofta felaktiga anställningsavtal och tidrapporter där personlig assistans utförs utan faktiska kostnader, vilket leder till ekonomiska förluster för myndigheter som Försäkringskassan. Dessa brott polisanmäls ofta inte eller undersöks inte tillräckligt, vilket komplicerar bedömningen av deras fulla omfattning. Trots att kommuner och regioner är skyldiga att rapportera misstänkta fall, förblir mörkertalen på grund av osäkerheter i lagtillämpning och brist på resurser för att hantera dessa.

Den intervjuade representanten i Härryda kommun säger att de arbetar med att ta fram rutiner kopplat till välfärdsbrott inom kommunens verksamheter. Arbeta har genomförts till exempel relaterat till alkoholtillstånd, granskning av privata aktörer inom hemtjänsten samt personlig assistens-medel. Kommunen har ingen egen statistik att lämna ut kopplat till dessa områden.

SKR har tagit fram en checklista för att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet. Checklistan syftar till att vara ett stöd för kommuner och regioner i att påbörja eller utveckla arbetet med att upptäcka, förebygga och motverka välfärdsbrott¹⁰, och kan vara ett bra stöd för Härryda kommun vid fortsatt arbete.

Summering och kommande steg

Härryda kommun har lågt antal anmälda brott jämfört med både Västsverige och riket i stort. Antalet anmälda brott har varit relativt stabilt de senaste åren. Den vanligaste kategorin av anmälda brott och det som ökat mest är bedrägeribrott. Detta är ett så kallat upptäcktsbrott och kan bero på att mer resurser har avsatts för att upptäcka denna typ av brott. De flesta brotten anmäls i de större postorterna Mölnlycke och Landvetter, men när befolkningmängden beaktas är det i postorten Härryda som flest brott anmäls. Bland ungdomar är våldsbrott är det vanligaste brottet. Förutom våldsbrott är också tillgrepp i butik vanligt för ungdomar mellan 0–14 år och narkotikabrott för ungdomar mellan 15–18 år.

Oron att utsättas för brott är generellt sett högre i Härryda kommun än i Västra Götalands län och i övriga Sverige, även om oron att utsättas har minskat något över tid. Mellan 2013 och 2021 ökade antalet anmälda sexualbrott, men sedan 2021 har dessa brott minskat. Den självrapporterade utsattheten för dessa brott speglar antalet anmälningar. Företag i Härryda kommun upplever att de påverkas generellt mindre av brottslighet och otrygghet jämfört med genomsnittet i Sverige. Resultatet har dock försämrats de senaste åren.

De brott som lyfts fram i intervjuer som fokusområden är narkotikabrott, klotter och skadegörelse mot kommun och stat, rån av till exempel ytterkläder samt hot om åtgärder ifall offret anmäler. I intervjuer framkommer att uppfattningen är att många brott sker mellan ungdomar, och att det är där kommunen bör fokusera sina insatser. Härryda kommun bedriver ett aktivt arbete för att stötta unga i riskzon för kriminalitet och missbruk genom bland annat sitt arbete med SSPF där involverade aktörer har ett gott samarbete. Ett annat område som lyfts fram som viktigt att arbeta vidare med under intervjuerna är våld i nära relation samt hedersrelaterad brottslighet. Mörkertalet bedöms vara stort och antalet brott som är anmälda upplevs vara höga sett till kommunens storlek.

⁹ [Välfärdsbrott mot kommuner och regioner \(bra.se\)](#)

¹⁰ [Förebygga och motverkavälfärdsbrottslighet \(skr.se\)](#)

Denna kartläggning och sammanfattande rapport omfattar som beskrivits inledningsvis inte att förklara varför statistiken ser ut som den gör, vilka konsekvenser det får eller vilka åtgärder som bör genomföras för att förebygga och minska brottsligheten. Nästa steg för Härryda kommun är att ta fram en åtgärdsplan, och om senast två år ska en ny kartläggning göras (Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete).

2024 är första året som denna kartläggning görs, och den har gjorts till stor del baserat på vilka brottskategorier länsstyrelsen och BRÅ rekommenderar. Till kommande kartläggningar kan kommunen fundera på om vissa kategorier ska strykas och istället ge plats för andra brottskategorier som uppfattas som mer relevanta för Härryda kommun samt om andra jämförelser av statistiken bör göras.

Källor och förteckningar

Fotnoter

Lag om kommuners ansvar för brottförebyggande arbete: [Lag \(2023:196\) om kommuners ansvar för brottförebyggande arbete | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

Brottsförebyggande rådet: [Kartläggning och lägesbild i lokalt brottförebyggande arbete \(bra.se\)](#), [Ta fram en kartläggning och lägesbild - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#) samt [Välfärdsbrott mot kommuner och regioner \(bra.se\)](#)

Härryda kommun: [Statistik - Härryda kommun \(harryda.se\)](#)

LUPP 2023 – Ungas livssituation i Härryda kommun: [LUPP 2023 Ungas livssituation i Härryda kommun \(goteborgsregionen.se\)](#)

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning: [CAN:s nationella skolundersökning - CAN Lokalt företagsklimat, Svenskt Näringsliv, Foretagsklimat.se](#)

Sveriges kommuner och Regioner (SKR) [Förebygga och motverkavälfärdsbrottslighet \(skr.se\)](#)

Tabellförteckning

Tabell 1: Totalt antal anmälda brott per postort. Källa, Polisen.....	7
Tabell 2: Brott i nära relation och hedersrelaterad brottslighet. Källa, Polisen.....	19
Tabell 3: Pågående och avslutat ärenden för våld i nära relation och hedersrelaterad brottslighet. Källa, Härryda kommun.....	20
Tabell 5: Antal anmälda brott i åldern 15–18 år uppdelat på olika brottskategorier. Källa, Polisen.....	21
Tabell 4: Antal anmälda brott i åldern 0–14 år uppdelat på olika brottskategorier. Källa, Polisen.....	21

Diagramförteckning

Diagram 1: Antal anmälda brott per 100 000 invånare. Källa, BRÅ	6
Diagram 2: Prognos antal anmälda brott Härryda 2024. Källa, BRÅ	7
Diagram 3: Antal anmälda brott per 1000 invånare 2023. Källa, BRÅ	8
Diagram 4: Antal anmälda brott per 100 000 invånare. Källa, BRÅ	9
Diagram 5: Antal anmälda brott per 100 000 invånare. Källa BRÅ	10
Diagram 6: Antal anmälda fall av misshandel per postort. Källa, Polisen	10
Diagram 7: Antal anmälda fall av inbrott i bostad per postort. Källa, Polisen.....	11
Diagram 8: Antal anmälda fall av personrån per postort. Källa, Polisen	11
Diagram 9: Antal anmälda fall av narkotikabrott per postort. Källa, Polisen	11
Diagram 10: Antal anmälda fall av våld i offentlig miljö per postort. Källa, Polisen.....	12
Diagram 11: Antal anmälda fall av tillgrep mot cykel per postort. Källa, Polisen.....	12

Diagram 12: Antal anmälda fall av stöld ur/från fordon per postort. Källa, Polisen.....	12
Diagram 13: Antal anmälda fall av klotter per postort. Källa, Polisen.....	13
Diagram 14: Antal anmälda fall av skadegörelse. Källa, Polisen	13
Diagram 15: Antal anmälda fall av bedrägerier per postort. Källa, Polisen.....	13
Diagram 16: Antal anlagda bränder i Härryda kommun. Källa, Polisen.....	14
Diagram 17: Självrapporterad utsatthet för brott mot enskild person. Källa, NTU	15
Diagram 18: Oro att utsättas för brott 2022. Källa, SCB medborgarundersökning	15
Diagram 19: Självrapporterad utsatthet för misshandel. Källa, NTU	16
Diagram 20: Oro för att utsättas för misshandel. Källa, NTU.....	16
Diagram 21: Utsatts för fysiskt våld uppdelat på män och kvinnor. Källa, VGRs folkhälsoenkät	16
Diagram 22: Självrapporterad utsatthet för bostadsinbrott. Källa, NTU.....	17
Diagram 23: Oro för att utsättas för bostadsinbrott. Källa, NTU	17
Diagram 24: Självrapporterad utsatthet för personrån. Källa, NTU.....	17
Diagram 25: Oro att utsättas för personrån. Källa, NTU.....	17
Diagram 26: Antal anmälda sexualbrott. Källa, BRÅ	18
Diagram 27: Självrapporterad utsatthet för sexualbrott. Källa, NTU.....	18
Diagram 28: Oro att utsättas för våldtäkt eller andra sexuella angrepp. Källa, NTU.....	18
Diagram 29: Utsatt för brott/hot om våld åk8 uppdelat på kön. Källa, LUPP 2023	22
Diagram 30: Utsatt för brott/hot om våld åk8 uppdelat på område 2023. Källa, LUPP	22
Diagram 31: Problem med öppen narkotikahandel i det egna bostadsområdet. Källa, NTU.....	23
Diagram 32: Brottslighet/otrygghetspåverkan på företag. Källa, svenskt näringsliv.	24
Diagram 33: Bidragsbrott av normalgraden. Källa, Polisen.....	24

Figurförteckning

Figur 1: Karta över Härryda kommun, Google maps.....	5
--	---

RÄTTEN

Kammarrättsrådet Rolf Bohlin, ordförande
Tf. assessorn Lovisa Sundqvist Bådagård, referent

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Referenten

KLAGANDE

Aidal Care Services AB, 556446-4179

Ombud: Jur.kand. Sofie Stråhlén

MOTPART

Inspektionen för vård och omsorg

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 25 april 2024
i mål nr 11223-23

SAKEN

Tillstånd att bedriva enskild verksamhet enligt lagen om stöd
och service till vissa funktionshindrade samt socialtjänstlagen; nu fråga om
inhibition och vilandeförklaring

Aidal Care Services AB yrkar att det överklagade avgörandet tills vidare inte ska
gälla (inhibition). Bolaget yrkar vidare att målet vilandeförklaras i avvaktan på att
Högsta förvaltningsdomstolen har avgjort mål nr 1126-23, 3513-23 och 5394-23.

Kammarrätten, som senare kommer att ta ställning till frågan om
prövningstillstånd, fattar följande

BESLUT

1. Kammarrätten avslår yrkandet om att det överklagade avgörandet tills vidare inte ska gälla.
2. Kammarrätten avslår yrkandet om vilandeförklaring.
3. Kammarrätten ger Aidal Care Services AB möjlighet att senast **den 3 juni 2024** skriftligen ange de ytterligare omständigheter som bolaget vill föra fram innan frågan om prövningstillstånd avgörs. Om någon komplettering inte kommer in kan domstolen ändå avgöra frågan.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Enligt 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) får den domstol som ska pröva ett överklagande besluta att det överklagade beslutet, om det annars skulle gälla omedelbart, tills vidare inte ska gälla.

Det har inte kommit fram skäl för att det överklagade avgörandet tills vidare inte ska gälla. Yrkandet om detta ska därför avslås.

Kammarrätten anser att det inte finns skäl att vilandeförklara målet. Yrkandet om detta ska därför avslås.

Beslutet om vilandeförklaring får bara överklagas i samband med ett överklagande av det slutliga avgörandet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR beslutet i övrigt, se bilaga A (KR-01).

Lovisa Sundqvist Bådagård

Beslut meddelat 2024-05-20/RB

Hur man överklagar

KR-01

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga det till Högsta förvaltningsdomstolen. Överklagandet ska skickas till kammarrätten. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet.

I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen senast den dag tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen är en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta förvaltningsdomstolen ska pröva ett överklagande. Högsta förvaltningsdomstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas, eller
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning eller

att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller kammarrättens beslut. Det är därför viktigt att du i överklagandet tar med allt som du vill föra fram.

Så här gör du

1. Skriv kammarrättens namn, målnummer och beslutsdatum.
2. Förklara vilken ändring du vill ha och varför du tycker att beslutet ska ändras.
3. Förklara varför du anser att Högsta förvaltningsdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd ovan).
4. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Bifoga de skriftliga bevis du hänvisar till om de inte redan finns i målet.
5. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om hur domstolen kan nå dig: e-postadresser, postadresser, och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till kammarrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Kammarrätten kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet, och då står kammarrättens beslut fast.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar kammarrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta förvaltningsdomstolen.

Har du tidigare fått handlingar med förenklad delgivning kan även Högsta förvaltningsdomstolen skicka handlingar på detta sätt.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med kammarrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

Sammanträdesdatum
2024-05-30

§ 176

Dnr 2024KS297

Hävning av avtal mellan Aidal Care Services AB och Härryda kommun gällande hemtjänst enligt lagen om valfrihetssystem

Beslut

Kommunstyrelsen uppdrar åt förvaltningen att utan dröjsmål häva *Avtal om hemtjänst enligt lagen om valfrihetssystem* mellan Aidal Care Services AB och Härryda kommun.

Kommunstyrelsen delger socialnämnden beslutet.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Enligt 7 kap. 1 § 6 i socialtjänstlagen får ett bolag inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) yrkesmässigt bedriva hemtjänst. Den 16 maj 2023 återkallade IVO Aidal Care Services AB:s tillstånd att bedriva verksamhet med personlig assistans, ledsagarservice och hemtjänst.

Efter avslagen överklagan hos förvaltningsrätten har Aidal Care Services AB överklagat till kammarrätten och i samband med det yrkat på inhibition. Kammarrätten har emellertid den 20 maj 2024 beslutat att avslå yrkandet om inhibition. Domen har till följd att Aidal Care Services AB saknar tillstånd från IVO att bedriva hemtjänst.

Återkallandet av tillståndet och de rättsliga avgörandena har återverkningar på det avtal kommunen har med för Aidal Care Services AB. Förvaltningen bedömer att avtalet ska hävas då tillstånd att bedriva hemtjänst saknas och förvaltningen konstaterar vidare att avtalet i relevanta avtalspunkter ger stöd för en hävning.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 27 maj 2024
- IVO:s beslut från den 16 maj 2023
- Förvaltningsrättens dom i mål nr 11223-23
- Kammarrättens beslut i mål nr 2811-24
- Avtal om hemtjänst enligt lagen om valfrihetssystem mellan Härryda kommun och Aidal Care Services AB, diarienummer 2012KS789

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande